

II BO‘LIM. NIKOH

3-bob. Nikoh tuzish tartibi va shartlari

13-modda. Nikoh tuzish tartibi

Nikoh fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish organlarida tuziladi.

Diniy rasm-rusumlarga binoan tuzilgan nikoh huquqiy ahamiyatga ega emas.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi Qonuni 3-moddasining ikkinchi qismi va 14-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2001-yil 20-iyundagi 6-sonli “Sudlar tomonidan nikohdan ajratishga oid ishlar bo‘yicha qonunchilikni qo‘llash amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 37-bandi.

Nikoh tuzish nikohlanuvchilarning fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish organlariga ariza berganlaridan keyin bir oy o‘tgach, shaxsan ularning ishtirokida amalga oshiriladi.

Uzrli sabablar bo‘lganda fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish organi bir oy o‘tgunga qadar nikoh tuzishga ruxsat berishi mumkin.

Alohida hollar (homiladorlik, bola tug‘ilishi, bir tarafning kasalligi va boshqalar)da nikoh ariza berilgan kuni tuzilishi mumkin.

Nikoh tuzish fuqarolik holati dalolatnomalarini davlat ro‘yxatidan o‘tkazish uchun belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Qarang: mazkur Kodeksning 25-bobi (“Nikoh tuzilganligini qayd etish”), O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 14-noyabrdagi 387-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish qoidalari”ning V bobi (“Nikohni qayd etish”).

Fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish organi nikohni ro‘yxatga olishni rad etganda, shikoyat bilan bevosita sudga yoki bo‘ysunishiga ko‘ra yuqori turuvchi organga murojaat qilinishi mumkin.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy sudishlarini yuritish to‘g‘risidagi qodeksning 23-bobi, O‘zbekiston Respublikasining “Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to‘g‘risida”gi Qonuni.

14-modda. Nikoh tuzishning ixtiyoriyligi

Nikoh tuzish ixtiyoriydir.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 63-moddasining ikkinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 14-noyabrdagi 387-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish qoidalari” 72-bandining birinchi xatboshisi.

Nikoh tuzish uchun bo‘lajak er-xotin o‘z roziligini erkin ifoda etish qobiliyatiga ega bo‘lishi kerak. Nikoh tuzishga majbur qilish taqiqlanadi.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 136-moddasi.

15-modda. Nikoh yoshi

Nikoh yoshi erkaklar va ayollar uchun o‘n sakkiz yosh etib belgilanadi.

(15-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O‘RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Uzrli sabablar bo‘lganida, alohida hollarda (homiladorlik, bola tug‘ilishi, voyaga yetmagan shaxsning to‘la muomalaga layoqatli deb e‘lon qilinishi (emansipatsiya), nikohga kirishni xohlovchilarning iltimosiga ko‘ra nikoh davlat ro‘yxatidan o‘tkaziladigan joydagi tuman, shahar hokimi nikoh yoshini ko‘pi bilan bir yilga kamaytirishi mumkin.

Qarang: mazkur Kodeksning 51-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 22 va 28-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 47³-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 125¹-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 14-noyabrdagi 387-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish qoidalarini”ning 72-bandi ikkinchi xatboshi.

(15-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2013-yil 30-apreldagi O‘RQ-352-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2013-y., 18-son, 233-modda)

16-modda. Nikoh tuzishga monelik qiladigan holatlar

Nikoh tuzishga:

loaqal bittasi ro‘yxatga olingan boshqa nikohda turgan shaxslar o‘rtasida;

nasl-nasab shajarasi bo‘yicha to‘g‘ri tutashgan qarindoshlar o‘rtasida, tug‘ishgan va o‘gay aka-ukalar bilan opa-singillar o‘rtasida, shuningdek farzandlikka oluvchilar bilan farzandlikka olinganlar o‘rtasida;

loaqal bittasi ruhiyat buzilishi (ruhiy kasalligi yoki aqli zaifligi) sababli sud tomonidan muomalaga layoqatsiz deb topilgan shaxslar o‘rtasida yo‘l qo‘yilmaydi.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 14-noyabrdagi 387-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish qoidalari”ning [81-bandi](#).

17-modda. Nikohlanuvchi shaxslarni tibbiy ko‘rikdan o‘tkazish

Nikohlanuvchi shaxslar davlat sog‘liqni saqlash tizimi muassasalarida bepul asosda tibbiy ko‘rikdan o‘tadilar. Tibbiy ko‘rikdan o‘tish hajmi va tartibi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2003-yil 25-avgustdagi 365-son qarori bilan tasdiqlangan “Nikohlanuvchi shaxslarni tibbiy ko‘rikdan o‘tkazish to‘g‘risida”gi [nizom](#).

(17-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2002-yil 13-dekabrdagi 447–II-son [Qonuni](#) tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2003-y., 1-son, 8-modda)

Nikohlanuvchi shaxslar ellik yoshdan oshgan bo'lsa, shuningdek ushbu Kodeks 13-moddasining [beshinchi qismida](#) ko'rsatilgan alohida hollar mavjud bo'lganda tibbiy ko'rikdan o'z roziligi bilan o'tkaziladi.

(17-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2013-yil 30-apreldagi O'RQ-352-sonli [Qonuni](#) tahririda — O'R QHT, 2013-y., 18-son, 233-modda)